

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
НИЙСЛЭЛ ДЭХ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

14200 Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 8 дугаар хороо,
Г.Амарын гудамж, Соёлын төв өргөө, Г корпус, 5 давхар,
Утас: 7000 7734, Факс: (976-11) 32 01 54,
И мэйл: ub@audit.gov.mn, Вебсайт: www.audit.mn

Дэвсгэвч № 899

тагай _____-ны № _____-т

Хандивын тайлангийн дүгнэлт
хүргүүлэх тухай

Хандивын тайлангийн дүгнэлт

Сүхбаатар дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит бус нөхөн сонгуульд оролцох Сүхбаатар дүүргийн Ардчилсан намын хорооноос ирүүлсэн хандивын тайланг Төрийн аудитын тухай хуулиар тодорхойлсон төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд хянан баталгаажуулж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Сүхбаатар дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит бус нөхөн сонгуульд оролцох нам нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 25 дугаар зүйлийн 25.3.6, 25.4.6-д заасны дагуу иргэн, хуулийн этгээдээс өгсөн хандивын тайлангаа мөн хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.7-д заасны дагуу Төрийн аудитын орон нутаг дахь салбар байгууллагад хүргүүлж, дүгнэлт гаргуулах үүргийг хүлээнэ.

Хандивыг Нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4, мөн хуулийн 16 дугаар зүйл, Сангийн сайдын 2017 оны 386 дугаар тушаалаар батлагдсан санхүүгийн тайлангийн маягт, зааврын дагуу бэлтгэсэн санхүүгийн тайландаа тусгах үүргийг улс төрийн нам хүлээнэ.

Нийслэл дэх Төрийн аудитын газар нь Төрийн аудитын тухай хууль болон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуульд заасны дагуу сонгуульд оролцох улс төрийн нам, эвсэлд иргэн, хуулийн этгээдээс өгсөн хандивын тайланг хянан баталгаажуулж, дүгнэлт гаргана.

Намаас дүгнэлт гаргуулахаар ирүүлсэн хандивын тайланд тусгагдаагүй хандивыг хянан баталгаажуулахгүй бөгөөд түүнээс үүсэх үр дагавар, хариуцлагыг Төрийн аудитын орон нутаг дахь салбар байгууллага хүлээхгүй болно.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Нийслэл дэх Төрийн аудитын газар нь Сүхбаатар дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын нөхөн сонгуульд оролцох Сүхбаатар дүүргийн Ардчилсан

намын хороонд иргэн, хуулийн этгээдээс өгсөн хандивын тайланг Аудитын дээд байгууллагуудын Олон улсын стандарт-4000, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2020 оны А/47 тоот тушаалаар батлагдсан зааврыг баримтлан Улс төрийн намын тухай хуулийн 18 дугаар зүйлтэй нийцэж буй эсэхийг дэмжих нотлох баримт, дүн дүгнэлтийн үндсэн дээр хянан баталгаажуулж, дүгнэлт гаргасан болно.

Дүгнэлт

Сүхбаатар дүүргийн Ардчилсан нам ээлжит бус нөхөн сонгуулийн жилийн өмнөх тайлант жилийн 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс 12 дүгээр сарын 31-ний өдрийг хүртэл хугацаанд хандив хүлээн аваагүй, хандивын орлого бүртгэж тайлагнаагүй байна.

Сүхбаатар дүүргийн Ардчилсан намын хорооноос ирүүлсэн хандивын тайланг хавсралтаар хүргүүлэв.

Хувийг: Нийслэлийн Сонгуулийн хороонд

Хавсралт: 2 хуудастай

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР

М.ЭРДЭНЭЖАРГАЛ

Нам эвслээс ирүүлсэн хандивын тайланг хянан баталгаажуулж,
дүгнэлт гаргах зааврын хавсралт Маягт 1

Баянгол, Сүхбаатар дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2023 оны нөхөн сонгуульд оролцох нам эвсэлд
"ИРГЭН"-ээс өгсөн хандивын тайлангийн маягт

Агдгелсан ..... /нам, эвслийн нэр/

Д/д	Иргэний овог нэр	Хандив өгсөн иргэний мэдээлэл					Хандив өгсөн огноо	Хандивын мөнгөн дүн	Хандив хүлээн авсан		Тайлбар
		Регистрийн дугаар	Нас	Оршин хаяг	суугаа	Утасны дугаар			Банкны нэр	Дансны дугаар	
Ээлжит бус нөхөн болон дахин сонгуульд тухайн сонгуулийн жилийн өмнөх тайлант жилийн 01 дүгээр сарын сарын 01-ээс 12 дугаар сарын 31-ний өдрө тасалбар болгосон											
1											
2											
3											
4											

Санамж: Аймаг, нийслэл, сум дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 25 дугаар зүйлийн 25.3.6, 25.4.6-д заасан иргэн, хуулийн этгээдээс өгсөн хандивт намын дүрэм, дотоод зохион байгуулалтын үйл ажиллагаанд зориулан өгсөн хандивыг хамруулахгүй.

/тухайн намын эрх бүхий албан тушаалтан гарын үсэг зурж, албан ёсны тамга тэмдгээр баталгаажуулна.

ХЯНАСАН: *БТД-ийн Ал дорга Үлсүрт Золубаяр*

Албан тушаал

Овог нэр

Гарын үсэг

2023.04.10

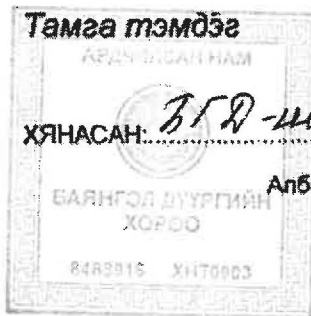
Огноо

Нам эвслээс ирүүлсэн хандивын тайланг хянан баталгаажуулж,
дүгнэлт гаргах зааврын хавсралт Маягт 2

Баянгол, Сүхбаатар дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2023 оны нөхөн сонгуульд оролцох нам эвсэлд
"ХУУЛИЙН ЭТГЭЭД"-ээс өгсөн хандивын тайлангийн маягт
Ардчилсан..... /нам, эвслийн нэр/

Д/д	Хуулийн этгээдийн нэр	Хандив өгсөн хуулийн этгээдийн мэдээлэл				Хандив хүлээн авсан			Мөнгөн дүн	Тайлбар
		регистрийн дугаар	Хаяг, утасны дугаар	Үүсгэн байгуулагдсан огноо	Үйл ажиллагааны чигтэл	Хуулийн этгээдийн хэлбэр	Огноо	Банкны нэр		
Ээлжит бус нөхөн болон дахин сонгуульд тухайн сонгуулийн жилийн өмнөх тайлант жилийн 01 дүгээр сарын сарын 01-ээс 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр тасалбар болгосон										
1	<i>2</i>					<i>2</i>				
2										
3										
4										

Санамж: Аймаг, нийслэл, сум дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 25 дугаар зүйлийн 25.3.6, 25.4.6-т заасажиргэн, хуулийн этгээдээс өгсөн хандивт намын дүрэм, дотоод зохион байгуулалтын үйл ажиллагаанд зориулан өгсөн хандивыг хамруулахгүй

/тухайн намын эрх бүхий албан тушаалтан гарын үсэг зурж, албан ёсны тамга тэмдгээр баталгаажуулна.

ХЯНАСАН: *БГД-ийн Ал дарга*

Албан тушаал

Генерал-лейтенант Сүхбаатар

Овог нэр

Гарын үсэг

2023.04.10

Огноо

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
НИЙСЛЭЛ ДЭХ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

14200 Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 8 дугаар хороо,
Г.Амарын гудамж, Соёлын төв өргөө, Г корпус, 5 давхар,
Утас: 7000 7734, Факс: (976-11) 32 01 54,
И мэйл: ub@audit.gov.mn, Вебсайт: www.audit.mn

᠑᠐᠗ᠯ. ᠐᠑. 18 № ᠑᠐᠐

танай _____-ны № _____-т

**Мөрийн хөтөлбөрт хийсэн аудитын
дүгнэлт хүргүүлэх тухай**

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5-д заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Орон нутгийн Хурлын ээлжит бус нөхөн сонгуульд оролцох Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Сүхбаатар дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурлын нөхөн сонгуульд оролцох нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөртөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль болон “Алсын хараа-2050”-д нийцүүлэн боловсруулсан Нийслэлийг хөгжүүлэх хэтийн зорилт, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцооны хамт ирүүлж, хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын нөхөн сонгуульд оролцох намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817-1:2020 Тулгуур зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-6:2020 Нийцлийн аудитын зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-8:2020 Нийцлийн аудитын стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, нийслэлийн 2022-2023 оны төсвийн төсөөлөл, “Алсын хараа 2050”, Нийслэлийг хөгжүүлэх хэтийн зорилт, Нийслэлийг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл, холбогдох бусад байгууллагаас авсан мэдээллийг шалгуур болгосон.

Дүгнэлт

Ардчилсан намын Сүхбаатар дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит бус нөхөн сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр, түүнд орсон зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум дүүргийн иргэдийн

Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, “Алсын хараа-2050”, Нийслэлийг хөгжүүлэх хэтийн зорилт, Нийслэлийг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Сүхбаатар дүүргийн Ардчилсан намын мөрийн хөтөлбөрийг хавсаргав.

Хувийг Нийслэл, Сүхбаатар дүүргийн сонгуулийн хороонд

Хавсралт...1b..... хуудастай

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР

М.ЭРДЭНЭЖАРГАЛ

НИЙСЛЭЛИЙН СҮХБААТАР ДҮҮРГИЙН АРДЧИЛСАН НАМЫН

МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

ХӨГЖИЛД ХӨТЛӨХ СҮХБААТАР ДҮҮРЭГ

- 1. ХАРИУЦЛАГАТАЙ СҮХБААТАР**
- 2. БОЛОВСРОЛООР ТЭРГҮҮЛЭХ СҮХБААТАР**
- 3. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙГ ИРГЭН БҮРД СҮХБААТАР**
- 4. ӨСӨЛТИЙГ ӨРХ БҮРД СҮХБААТАР**
- 5. АМЬДРАХАД ТААТАЙ СҮХБААТАР**

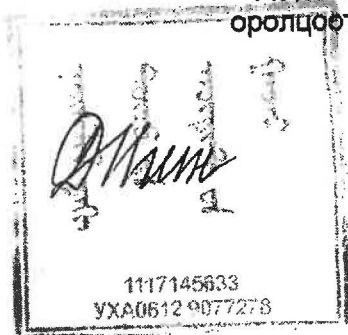
НЭГ. ХАРИУЦЛАГАТАЙ СҮХБААТАР ДҮҮРЭГ

1.1 Төрийн үйлчилгээг иргэдэд шуурхай, цахим, ил тод хүртээмжтэй хүргэнэ.

- 1.1.1. Шилэн дансны хуулийн дагуу дүүргийн төсөв санхүү, төрийн үйл ажиллагаатай холбоотой гарсан шийдвэрүүдийг иргэдэд цахим хуудас, мэдээллийн самбараар дамжуулан мэдээлж, тайлагнаж ажиллана.
- 1.1.2. Иргэдэд төрийн үйлчилгээг хөдөлгөөнт оффисоор үргэлжлүүлэн үзүүлнэ.
- 1.1.3. Дүүрэг, хороодын иргэний танхимын үйл ажиллагааг идэвхжүүлэх, төр засгийн тогтоол шийдвэрийг тогтмол мэдээлж, иргэн төвтэй болгоно. Иргэний танхимын үйл ажиллагааг явуулахад шаардлагатай хэрэглэгдэхүүн, тоног төхөөрөмжөөр хангаж ажиллана.
- 1.1.4. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх төсөл арга хэмжээний худалдан авах үйл ажиллагааны сонгон шалгаруулалтыг хуульд зааснаар ил тод мэдээлнэ.
- 1.1.5. Дүүргийн удирдлага жилд 2-оос доошгүй удаа үйл ажиллагааны тайлангаа олон нийтэд нээлттэй тайлагнана.
- 1.1.6. Төрийн зарим чиг үүргийг хороодод шилжүүлж, төрийн үйлчилгээг иргэнд ойртуулна.
- 1.1.7. Төрийн үйлчилгээнд иргэдээс шаарддаг бичиг баримтыг цөөрүүлж, төрд байгаа мэдээллийн санд үндэслэн иргэндээ үйлчилнэ.
- 1.1.8. Төрийн албан хаагчдын ажлын хариуцлага, бүтээмжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор ажлын гүйцэтгэлийг үнэлэх урамшууллын тогтолцоог боловсронгуй болгож хэрэгжүүлнэ.
- 1.1.9. Иргэдийн өргөдөл, гомдол мэдээллийг хүлээн авах, шийдвэрлэх явцыг цахим бүртгэлд оруулж, цаг алдалгүй судлан үзэж түргэн шуурхай шийдвэрлэх тогтолцоог бүрдүүлж ажиллана.
- 1.1.10. Хууль сурталчлах, таниулах ажлын чанарыг дээшлүүлж, олон нийтэд хууль зүйн мэдээллийг шуурхай, үр дүнтэй хүргэх тогтолцоог сайжруулна.

1.2. Иргэдийн санаачлагыг дэмжин хамтран бүтээнэ.

- 1.2.1. Нийслэл, дүүргийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хийгдэх бүтээн байгуулалтын ажлуудыг иргэдийн санал асуулга явуулж, тэдний саналд үндэслэн шийдвэр гаргадаг тогтолцоог тогтмолжуулна.
- 1.2.2. Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр хийгдэх төсөл арга хэмжээний ажлын саналыг иргэдээс нээлттэй болон цахимаар авч, иргэдийн бүлэг, олон нийтийн оролцоотойгоор гүйцэтгэж, төлөвлөлт, биелэлт, хяналт зарцуулалтыг нээлттэй ил тод болгоно.
- 1.2.3. Дүүрэг, хороодын иргэний танхимаар дамжуулан иргэний оролцоотойгоор нийтийн сонголыг тогтмол зохион байгуулна.

ХОЁР. БОЛОВСРОЛООР ТЭРГҮҮЛЭХ СҮХБААТАР ДҮҮРЭГ

2.1 Сургалтын чанарыг сайжруулж, сургууль цэцэрлэгийн хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

- 2.1.1. Багш, удирдах ажилтны нэр хүнд, мэргэжлийн ёс зүй, ур чадвар, арга зүй, мэдлэг боловсролыг дээшлүүлэх зорилго бүхий сургалт, арга зүйн бодлогын зөвлөлийн үйл ажиллагааг дэмжин ажиллана.
- 2.1.2. Сургуулийн өмнөх боловсрол, бага, суурь, бүрэн дунд боловсролын сургалтын чанарт тавих хяналтыг сайжруулна.
- 2.1.3. Төрийн өмчит цэцэрлэг, сургуулийн барилгын мэргэжлийн хяналтын дүгнэлтэд үндэслэн дахин төлөвлөх, өргөтгөх болон шинээр барих ажлыг улс, нийслэл, дүүргийн хөрөнгө оруулалтаар шийдвэрлүүлнэ.
- 2.1.4. Сургууль, цэцэрлэгийн засвар, тохижилтын хөрөнгө оруулалтыг эрэмбэлэх цахим мэдээллийн сан бүрдүүлнэ.
- 2.1.5. Сургалтын орчинг сайжруулах чиглэлээр олон улсын хамтын ажиллагааны төсөл хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- 2.1.6. Найрсаг харилцаа, хамтын ажиллагаатай гадаад, дотоодын хот дүүргүүдтэй "БАГШ, СУРАГЧ СОЛИЛЦООНЫ ХӨТӨЛБӨР"-ийг нэмэгдүүлнэ.
- 2.1.7. "Насан туршийн боловсролын төв"-өөр олгох сургалтын чанар, хүртээмжийг сайжруулж, сургуульд суралцах боломжгүй хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд, иргэдэд сургалтыг цахим хэлбэрээр явуулах үйл ажиллагааг дэмжин, шаардлагатай сургалтын хэрэглэгдэхүүн, тоног төхөөрөмжөөр хангаж ажиллана.
- 2.1.8. Сургуулийн өмнөх насны боловсрол олгох хүүхэд хамрагдалтыг одоогийн байгаа 85,1 хувийг 100 хүртэлх хувьд хүргэн хамруулна.

2.2 Хүүхдэд ээлтэй орчин бүрдүүлнэ.

- 2.2.1. Ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгийн бүсэд аюулгүй байдлыг бүрэн хангахад чиглэгдсэн арга хэмжээ, туршлагыг нэвтрүүлж, хүүхдийн аюулгүй орчин бий болгох "ГЭРТЭЭ ХАРИХ ЗАМ ГЭРЭЛТЭЙ" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- 2.2.2. Хүүхэд, залуучуудын номын сангийн хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
- 2.2.3. Эко сургууль, ногоон цэцэрлэг байгуулах аяныг хэрэгжүүлж, бодлогыг дэмжинэ.
- 2.2.4. Сургууль, цэцэрлэгийн орчинд шаардлагатай гэрэлтүүлэг, камержуулалтыг нэмэгдүүлнэ.
- 2.2.5. Төрийн өмчийн сургууль болон алслагдсан сургуулиудад автобус ажиллуулж, хүүхдийг сургуульдаа аюулгүй ирж, очих нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

2.2.6. Хог хаягдлыг ангилан ялгах, дахин боловсруулах талаарх мэдлэгийг сургуулийн өмнөх боловсрол, ерөнхий боловсролын сургуулийн сурагчдад сурталчилан таниулах ажлыг эхлүүлж хэрэгжүүлнэ.

2.3 Хүүхэд, эцэг эх, багшийн хамтын ажиллагааг өргөжүүлнэ.

- 2.3.1. "Мэргэжил сонголтын зөвлөх үйлчилгээний төв" байгуулж, сурагчдыг ажил, мэргэжлээ зөв сонгоход зөвлөн туслах үйлчилгээг нэвтрүүлнэ.
- 2.3.2. Хүүхдэд зөвлөгөө өгөх "СЭТГЭЛ ЗҮЙН КАБИНЕТ"-ийг нээх ажлыг эхлүүлнэ
- 2.3.3. Хүүхэд, эцэг эх, багшийн цахим хамтын ажиллагааг хөгжүүлнэ.
- 2.3.4. Эцэг эх, багшийн хамтын ажиллагааны хүрээнд хүүхэд, залууст гэр бүл, амьдралын зөв дадал, сайн зан чанар, эх оронч үзлийг төлөвшүүлэх боловсролын хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- 2.3.5. Төрөөс соёлын талаар баримтлах бодлогыг хэрэгжүүлж, хүүхэд, залуучууд, иргэдийн авьяас, чадварыг нээн хөгжүүлэх урлагийн их наадам, чуулган, мэтгэлцээн, конференци зэрэг олон нийтийн арга хэмжээг дэмжин ажиллана.
- 2.3.6. Эх орныхоо түүхэн дурсгалт газрууд, соёлын өвтэй танилцах, их түүхийнхээ мэдлэг олгох хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.

2.4 Хүүхэд, залуучуудын хөгжлийг дэмжинэ.

- 2.4.1. Залуучуудыг хотын соёлд суралцуулах, сөрөг зан үйл хорт зуршлаас урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах соён гэгээрүүлэх үйл ажиллагаа зохион байгуулна.
- 2.4.2. Дүүргийн Засаг даргын дэргэдэх өсвөр үе, залуучуудын шигшээ багийн үйл ажиллагааг өргөжүүлэн дэмжинэ.
- 2.4.3. Хүүхдийн эсрэг хүчирхийлэлтэй тэмцэж бүх төрлийн цахим мэдээллийн халдлагаас урьдчилан сэргийлэх ажлыг өрнүүлнэ.
- 2.4.4. Хүүхэд залуучуудын бие бялдарыг хөгжүүлэх зорилгоор биеийн тамир, спортын тэмцээн уралдааныг тогтмолжуулж, спорт заал, гадаа талбайг нэмэгдүүлнэ.

ГУРАВ. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙГ ИРГЭН БҮРД СҮХБААТАР ДҮҮРЭГ

3.1 Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний хүртээмжийг дээшлүүлж "ИРГЭН ТӨВТ" үйлчилгээг нэвтрүүлнэ.

- 3.1.1. Сүхбаатар дүүргийн Нэгдсэн эмнэлгийг дүүргийн хөрөнгөөр шинээр барьж, орны тоог нэмэгдүүлэн, тусламж үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
- 3.1.2. Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ, оношлогоо, шинжилгээний нэр төрлийг нэмэгдүүлж, нэн шаардлагатай мэргэшлээр эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийг сургалтад хамруулж чадавхжуулна
- 3.1.3. Иргэн бүрийг нас, хүйсийн бүлэгт нь тохирсон урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношлогоонд хамруулж "ИРГЭН ТӨВТ" эрүүл мэндийн үйлчилгээний шинэ хэлбэрийг бий болгоно.

- 3.1.4. Хүн амын эрүүл мэндийн эрэлт хэрэгцээ, эрүүл мэндийн технологийн үнэлгээнд үндэслэн шаардлагатай техник, тоног төхөөрөмжөөр өрхийн эрүүл мэндийн төвийг хангах, барилгыг шинэчлэх ажлыг эрүүл мэндийн яам, нийслэлийн эрүүл мэндийн газартай хамтран шийдвэрлэнэ.
- 3.1.5. Дүүргийн эрүүл мэндийн төвийг эрүүл мэндийн салбарт шинээр нэвтэрсэн оношлогоо, шинжилгээ, эмчилгээний техник технологи, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр үе шаттайгаар хангана.
- 3.1.6. Өрхийн эрүүл мэндийн төвүүдтэй 3 талт гэрээ байгуулж, хэрэгжилтийг хангаж, үр дүнг тооцон ажиллана.
- 3.1.7. Эрүүл мэндийн төвийг түшиглэн идэвхтэй дасгал хөдөлгөөн, иог, бясалгал, чийрэгжүүлэлт, эрүүл зөв хооллолтыг дэмжих, сурталчлах төвийг нээж иргэдийн эрүүл мэндийг дэмжих орчин бүрдүүлнэ.

3.2. Иргэн бүрийн эрүүл мэндийн эрэлт хэрэгцээнд нийцсэн тусламж үйлчилгээг тэгш хүртээмжтэй хүргэнэ.

- 3.2.1. Халдварт бус өвчнөөс урьдчилан сэргийлж 18-аас дээш насны иргэдийг чихрийн шижин, цусны даралт ихсэх, хорт хавдар зэрэг зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлгийн үзлэгт жилд 1 удаа хамруулж, эрүүлжүүлнэ.
- 3.2.2. Сургууль, цэцэрлэгийн хүүхдүүдийн амны хөндийн эрүүл мэндийг хамгаалах, амны хөндийн эрүүл мэндийн боловсрол олгох, эрүүлжүүлэх арга хэмжээг үе шаттай хэрэгжүүлнэ.
- 3.2.3. Сүрьеэгийн идэвхтэй эрт илрүүлгийг явуулын хэлбэрт шилжүүлж, эмчилгээний үр дүнг нэмэгдүүлнэ.
- 3.2.4. Сургуулийн ахлах ангийн сурагчид, 18-аас дээш насны хүүхэд залуучуудыг БЗДХ, ХДХВ, 45-аас дээш насны иргэдийг Хепатитийн В, С вирус зэрэг халдварт өвчний эрт илрүүлэг үзлэгт жил бүр хамруулж, “ЭРҮҮЛ ГЭР БҮЛ-ЭРҮҮЛ ХҮҮХЭД оюутан, залуучууд” хөдөлгөөн өрнүүлнэ.
- 3.2.5. Халдварт өвчин, амьсгалын замаар дамжих халдварт өвчний дархлаажуулалтын хамралтыг сайжруулж, өвчлөлийг бууруулна.
- 3.2.6. Цочмог халдварт өвчин, шинэ сэргэж буй халдварт өвчний тандалт, сэргийлэлт, бэлэн байдлыг хангах, хариу арга хэмжээг уян хатан, шуурхай зохион байгуулах чадавхийг тогтвортой бэхжүүлж, нэн шаардлагатай вакциныг хүн бүрд хүртээмжтэй болгож халдварт өвчний тархалтыг бууруулахад дэмжлэг үзүүлнэ.

3.3. Зорилтод бүлгийн иргэдэд чиглэсэн үйл ажиллагааг дэмжин ажиллана.

- 3.3.1. Ажил эрхэлдэггүй, дунджаас доогуур орлоготой иргэдийг даатгалд хамруулах, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг үзүүлэх хөдөлгөөн өрнүүлж “Хэнийг ч орхигдуулахгүй байх” зарчмыг хэрэгжүүлнэ.

- 3.3.2. Ахмад настан, эмзэг бүлгийн иргэдийн суурь судалгааг нарийвчлан гаргаж, өрхийн хөгжлийг дэмжин, хөтөлбөр, арга хэмжээнд хамруулна.
- 3.3.3. Сүхбаатар сувиллын газрыг "Харвалтын дараах сэргээн засах төв" болгон өргөжүүлнэ.
- 3.3.4. Сүхбаатар сувиллын газарт хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийг асарч сувилах тасаг нээж ажиллуулна.
- 3.3.5. Ахмад настныг эрүүл мэнд, нийгмийн халамжийн үйлчилгээнд хамруулах, тэдний насны онцлогт тохирсон нийгмийн идэвхтэй амьдралд татан оролцуулах Ахмад настанд зөвлөгөө өгөх кабинетийг ажиллуулна.
- 3.3.6. Ахмад настанд гэрээр тусламж үйлчилгээ үзүүлэх иргэд, залуучуудын сайн дурын санаачилга, хөдөлгөөнийг дэмжин "Хариу нэхээгүй тус" аян зохион байгуулна.

ДӨРӨВ. ӨСӨЛТИЙГ ӨРХ БҮРД СҮХБААТАР ДҮҮРЭГ

4.1 Хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлж, дэмжин ажиллана.

- 4.1.1. Орон нутгийн төсвийн орлогыг бүрдүүлэгч татвар төлөгч, ажил олгогчдын чуулга уулзалтыг жил бүр явуулна.
- 4.1.2. Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт, судалгаанд тулгуурлан дүүргийн залуучуудыг мэргэжил эзэмшүүлэх, мэргэжил дээшлүүлэх сургалтад хамруулан иргэдэд ажлын байрны мэдээ, мэдээллийг шуурхай хүргэж ажиллана.
- 4.1.3. Хүүхэд харах үйлчилгээг хөгжүүлэх, цэцэрлэгийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх замаар эмэгтэйчүүдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжинэ.
- 4.1.4. Ажлын цагийн уян хатан зохицуулалт, зайнаас болон цахим орчинд хөдөлмөрлөх боломж бүхий ажлын байрыг дэмжиж ажиллана.
- 4.1.5. Аж ахуйч өрх хөтөлбөр хэрэгжүүлэн дэмжин ажиллана.
- 4.1.6. Нийгмийн хариуцлагын хүрээнд оюутан залуучуудад цагийн ажил олгож, цаг, өдрөөр ажиллах ажлын байр бий болгосон аж ахуйн нэгжүүдийг дэмжиж ажиллана.
- 4.1.7. Ахмад настнуудын санаачилгыг дэмжин хөршийн холбоо, иргэдийн бүлэг, эко эргүүлийн үйл ажиллагааг үргэлжлүүлэн ажлын байрыг нэмэгдүүлнэ.
- 4.1.8. "Төрийн албан хаагчдыг сургах, мэргэшүүлэх, хөгжүүлэх, нийгмийн баталгааг нь хангах хөтөлбөр" боловсруулж хэрэгжүүлнэ.
- 4.1.9. Батлан хамгаалах төрийн үйлчилгээг иргэдэд хүргэнэ.
- 4.1.10. Иргэдийн хөдөлмөр эрхлэх, бизнесээ эхлүүлэхэд нь туслах сургалтуудыг төр хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааг дэмжиж ажиллана.
- 4.1.11. Мэргэжил олгох, давтан сургалтад зорилтот бүлгийн иргэдийг хамруулна.
- 4.1.12. Гэр бүлийн гишүүн бүрд гэр бүлийн боловсрол олгох, ажил хөдөлмөр эрхлэх, санхүү, бизнесээ хөгжүүлэх, амьдрах орчноо хамтдаа

сайжруулах, мэдлэг ур чадварын сургалт, зөвлөмжөөр хангагдах боломжийг орон нутгийн хөгжлийн бодлоготой уялдуулан хэрэгжүүлнэ.

4.2. Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг дэмжин хөгжүүлнэ.

- 4.2.1. Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих чиглэлээр батлагдсан хөтөлбөр, арга хэмжээний дагуу хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч, жижиг дунд бизнес эрхлэгчид, аж ахуйн нэгж, үүний дотор Старт ап бизнес компаниуд, инновацийн төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуйн нэгж байгууллагуудыг хөнгөлөлттэй зээл, санхүүгийн дэмжлэгт хамруулна.
- 4.2.2. Дүүргийн Жижиг үйлдвэрлэлийг технологийн шийдлээр дэмжихэд анхаарч, жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэгчид болон өрхийн үйлдвэрлэгчдийн бүтээгдэхүүн борлуулах борлуулалтыг дэмжиж улирлын чанартай худалдааг зохион байгуулна.
- 4.2.3. Зорилтот бүлгийн иргэн, нөхөрлөл, хоршоодыг бизнес инкубацын арга хэмжээнд хамруулна.
- 4.2.4. Дүүргийн жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих төвийн дэргэдэх мэдээллийн төвд тулгуурлан жижиг, дунд бизнес эрхлэгчдэд зориулсан сургалт, судалгааг тогтмол зохион байгуулна.
- 4.2.5. Иргэдийн амжиргааг дэмжих зорилгоор ӨСӨЛТИЙГ ӨРХ БҮРД аян өрнүүлж тасалгааны болон хүлэмжийн бичил орчинг бүрдүүлэх сургалт арга зүйг иргэн, аж ахуй нэгж байгууллагад хүргэж ажиллана.
- 4.2.6. Тогтвортой үйл ажиллагаа эрхэлж, байнгын ажлын байр шинээр бий болгосон жижиг, дунд бизнес эрхлэгчдийг дэмжиж, хамтран ажиллах, гадаад болон дотоодын зах зээлд таниулах, үзэсгэлэн худалдаанд хамруулна.
- 4.2.7. Бүх нийтийн хүнсний боловсролыг дээшлүүлэх, хоол хүнс, шим тэжээлийн чанар, аюулгүй байдлыг эрүүл амьдралын зан үйл хэвшилтэй нягт уялдуулах чиглэлээр үндэсний хөтөлбөрийг дэмжиж ажиллана.

4.3. Дүүргийн гадаад харилцааг өргөжүүлнэ.

- 4.3.1. Гадаад харилцааг өргөжүүлэн уламжлалт харилцаатай улс орны хот, дүүрэгтэй хамтран ажиллах хамтын ажиллагааг бэхжүүлж, шинээр улс орны хот, дүүргүүдтэй харилцаа тогтооно.
- 4.3.2. Харилцаат хот, дүүргүүд рүү албан хаагчдыг албан айлчлал, сургалт, хурал, үзэсгэлэн, туршлага судлах аялалд хамруулж мэдлэг, ур чадварыг дээшлүүлнэ.
- 4.3.3. Найрсаг харилцаа, хамтын ажиллагаатай гадаад, дотоодын хот дүүргүүдтэй эмч, сувилагч, багш, сурагч солилцооны хөтөлбөрийг нэмэгдүүлнэ.
- 4.3.4. Дүүрэгт хэрэгжүүлж болох үр ашигтай гадаадын төсөл, хөтөлбөрүүдтэй хамтран ажиллана.

ТАВ. АМЬДРАХАД ТААТАЙ СҮХБААТАР ДҮҮРЭГ

5.1 Тохижилт, ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлнэ.

- 5.1.1. Төрийн үйлчилгээг иргэдэд нэг цэгээр үзүүлэх хороо, ӨЭМТ, цагдаагийн хэсгийн цогцолбор байрыг шинээр барина.
- 5.1.2. Сэлбэ цэцэрлэгт хүрээлэн байгуулах ажлыг үргэлжлүүлэн иргэд, аж ахуйн нэгж, төрийн бус байгууллагуудтай хамтран шийдвэрлэнэ.
- 5.1.3. Нийтийн эзэмшлийн гудамж, зам талбай, орон сууц, гэр хорооллын гэрэлтүүлгийг сайжруулж, камержуулах хяналтын цогц шийдлийг нэмэгдүүлнэ.
- 5.1.4. Орон сууцны хороолол доторх авто зам, гэр хорооллын гудамж талбайд сайжруулсан шороон замыг хатуу хучилттай болгож тоосжилтыг бууруулна.
- 5.1.5. Иргэдийн саналын дагуу нийтийн эзэмшлийн талбай дахь авто зогсоол, ногоон байгууламж, сул шороон хучилт, явган хүний зам, гүүр, шат, худаг усан сангийн хэмжээг нэмэгдүүлнэ.
- 5.1.6. Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хийгдсэн тохижилт, бүтээн байгуулалтын ажлын чанар, үр ашгийг нэмэгдүүлж, арчлалт, хамгаалалтыг иргэд, аж ахуйн нэгж байгууллагуудтай хамтран хэрэгжүүлж ажиллана.
- 5.1.7. Угсармал орон сууцны байрнуудын дулааны алдагдлыг бууруулах зорилгоор дээврийн болон фасад засварлах, дулаалах ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.
- 5.1.8. Сууц өмчлөгчдийн холбоодын хариуцлагыг өндөржүүлж, үйл ажиллагааг дэмжиж ажиллана.
- 5.1.9. Гэр хорооллын гудамж, замыг тохижуулах ажлыг тухайн хорооны иргэдийн саналыг авч иргэдийн оролцоотой "ЖИШИГ ГУДАМЖ-МАНАЙ ГУДАМЖ" төсөл хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- 5.1.10. Дүүргийн нутаг дэвсгэрт үерийн хамгаалалтын барилга, байгууламжийг сэргээх, шинээр барих ажлыг улс, нийслэлийн төсөвтэй уялдуулан үе шаттайгаар зохион байгуулна.
- 5.1.11. Тохижилт бүтээн байгуулалт хийх ажлын байршлуудыг газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд тусгаж батлуулна.
- 5.1.12. Ногоон байгууламж шинээр бий болгосон иргэд, аж ахуйн нэгж байгууллагыг дэмжиж тэдгээрийг арчлан хамгаалах ажилд иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлнэ.
- 5.1.13. Иргэдийн амарч зугаалах, чөлөөт цагаа өнгөрөөх бүхий ногоон байгууламж, цэцэрлэгт хүрээлэн нэмж байгуулна.

5.2. Иргэдийн аюулгүй байдлыг хангаж, хэв журмыг сахиулна.

- 5.2.1. Байгалийн гамшиг, аюулт үзэгдэл гэнэтийн гамшиг ослоос хамгаалах ажилд иргэд аж ахуй нэгж байгууллагыг татан оролцуулж анхан шатны мэдлэг сургалтыг зохион байгуулна.
- 5.2.2. "Олон нийтийн цагдаа", "Оюутан цагдаа" "Хөршийн холбоо" "Иргэдийн бүлгийн ажлыг" үргэлжлүүлэн сайжруулна.
- 5.2.5. Гэр бүлийн хүчирхийлэл, Өрх толгойлсон эх /эцэг/ зорилтот бүлгийн хүүхдийг гэмт халдлагаас урьдчилан сэргийлэх ажлыг хорооны Ажлын алба, нийгмийн ажилтны хамтарсан багийг байгуулах ажлыг эрчимжүүлнэ.

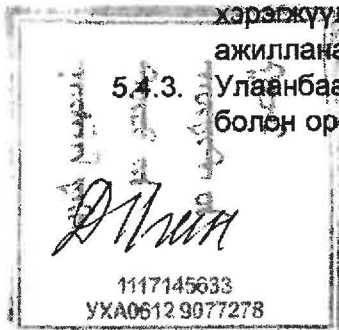
- 5.2.6. Агаар, орчны бохирдол, ҮНС, хог хаягдлыг бууруулах чиглэлээр менежментийн төслийг боловсруулж иргэд аж ахуй нэгж байгууллагуудтай хамтран хэрэгжүүлнэ.
- 5.2.7. Дүүргийн орон нутгийн өмчит аж ахуйн тооцоот үйлдвэрийн газрын техник тоног төхөөрөмжүүдийг нэмэгдүүлж, хүчин чадлыг нь сайжруулна.
- 5.2.8. Улаанбаатар хотын хөрсний бохирдлыг бууруулах зорилгоор "ЖОРЛОНГОО ӨӨРЧИЛЬЕ" хөтөлбөрийг дүүрэгтээ иргэдийн оролцоотой хэрэгжүүлнэ.
- 5.2.9. Гамшиг аюулаас хамгаалах үйл ажиллагааг мэргэжлийн байгууллага, иргэдийн оролцоотой хэрэгжүүлнэ.

5.3. Иргэдийн амралт, чөлөөт цагаа өнгөрүүлэх газар, соёл, урлагийн байгууламжуудыг бий болгоно

- 5.3.1. Дүүргийн иргэд, ахмад настнуудын чөлөөт цагаа өнгөрүүлэх соёл урлагыг дэмжих, хараа хяналтгүй болсон ахмадыг хамгаалах "Ахмадын асрамжийн төв"-ийг барьж байгуулна.
- 5.3.2. Дүүргийн иргэдийн бие бялдарыг хөгжүүлэх зөв соёлыг хэвшүүлэх зорилгоор "Спорт цогцолбор"-ыг нээнэ.
- 5.3.3. Хүүхэд, залуус, ахмад настнуудад зориулсан хүүхдийн тоглоом, биеийн тамир, чийрэгжүүлэлтийн төрөлжсөн талбайг шинээр байгуулах болон шинэчилж, тохижуулна.
- 5.3.4. Иргэд болон зорилтод бүлгүүдийн дунд /Ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд/ нийтийн биеийн тамирын үйлчилгээг өргөжүүлж, бүх ард түмний, Хүүхдийн, Үндэсний, Оюутны спортын наадмуудыг зохион байгуулж, Их наадмуудад дүүргийн баг тамирчдыг оролцуулна.
- 5.3.5. Олимпын олон төрлөөр өсвөр, залуучууд, насанд хүрэгчдийн спортын үндэсний болон олон улсын хэмжээний томоохон арга хэмжээ, фестиваль, уралдаан тэмцээнийг зохион байгуулахад дэмжлэг үзүүлнэ.
- 5.3.6. Иргэдэд амьдралын зөв дадал хэвшил олгох, хөдөлгөөний хомстлоос урьдчилан сэргийлэх, зохистой хооллолт-идэвхтэй хөдөлгөөн аян, бие бялдын чийрэгжилтийн түвшин тогтоох сорил хөтөлбөрийг жил бүр өрнүүлж, хүн амын бие бялдын боловсролын түвшинг дээшлүүлнэ.

5.4. Газар зохион байгуулалтын ажлыг эрчимжүүлнэ.

- 5.4.1. "Зуслан" ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу дүүргийн хороодын зуслангийн газар өмчлөх ажлыг хот төлөвлөлтийн бодлоготой уялдуулан нийслэл, дүүргийн газар зохион байгуулалтын албатай хамтран ажиллана.
- 5.4.2. Газар зохион байгуулалт, гэр хорооллын дахин төлөвлөлтийн ажлыг иргэдийн оролцоонд тулгуурлан холбогдох байгууллагатай хамтран хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай материал, судалгаагаар хангаж ажиллана.
- 5.4.3. Улаанбаатар хотыг хөгжүүлэх ерөнхий төлөвлөгөөг Гэр хорооллын болон орон сууцны дахин төлөвлөлттэй уячлдуулан нийтийн болон,

амины орон сууцыг шинээр бий болгох хөтөлбөрийг дэмжин холбогдох байгууллага аж ахуй нэгж иргэдтэй хамтран ажиллана.

5.4.4. Улс нийслэлээс хийгдэж байгаа инженерийн дэд бүтцэд хамруулах ажилд гадны төсөл хөрөнгө оруулалтыг гэр хорооллын төвийн, дундын, захын, бүсийн айл өрхийг төвийн болон хэсэгчилсэн, бие даасан дэд бүтцэд холбоно.

